

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3088/2017
25.01.2018. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Бранислава Босиљковића, Катарине Манојловић Андрић, Бисерке Живановић и Јасминке Станојевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Зоран Лакић адвокат из ..., против туженог Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање из Београда, чији је пуномоћник Милош Пејовић адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 8455/2016 од 08.03.2017. године, у седници већа одржаној дана 25.01.2018. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 8455/2016 од 08.03.2017. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 8455/2016 од 08.03.2017. године у првом ставу изреке - у погледу одлуке о жалби туженог и пресуда Првог основног суда у Београду П 16933/13 од 23.09.2016. године у трећем ставу изреке и у том делу предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 16933/13 од 23.09.2016. године, ставом првим изреке, одбијен је приговор апсолутне ненадлежности суда. Ставом другим изреке, одбијен је предлог туженог за прекид поступка у овој правној ствари. Ставом трећим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца АА и обавезан тужени Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање да тужиоцу, на име неисплаћених пензија за период од јануара 2010. године до августа 2015. године, за сваки месец исплати новчане износе наведене у овом ставу изреке са законском затезном каматом на сваки новчани износ почев од 25-ог дана у наредном месецу за претходни месец па до коначне исплате, у року од 15 дана од пријема писменог отправака пресуде. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да суд обавезе туженог да му на име разлике пензије исплати износе у периоду од 1999. године до краја децембра 2009. године са траженом законском затезном каматом. Ставом петим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 8455/2016 од 08.03.2017. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужиоца и туженог и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П 16933/2013 од 23.09.2016. године у првом, другом, трећем и четвртном ставу изреке. Ставом другим изреке, укинута је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу петом изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 16933/2013 од 23.09.2016. године и предмет у том делу враћен првостепеном суду на поновни поступак.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права. Предложио је да се, ради разматрања правних питања од општег интереса и у интересу равноправности грађана, као и ради уједначавања судске праксе, о изјављеној ревизији одлучује као о посебној ревизији.

По оцени Врховног касационог суда, у конкретном случају су испуњени услови из члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“, број 72/11 ... 55/14-ЗПП). Због већег броја истоврсних спорова за накнаду материјалне штете, настале неисплаћивањем пензија лицима са пребивалиштем на територији Косова и Метохије, постоји потреба да се размотри правно питање о урачунавању новчаних износа који су тим лицима евентуално исплаћивани на основу прописа Међународне администрације - Уредбе UNMIK-а број 2001/35 о пензијама на Косову (ступила на снагу 22.12.2001. године) и Уредбе број 2005/20 о изменама и допунама Уредбе број 2001/35 о пензијама на Косову (ступила на снагу 29.04.2005. године). Осим тога, имајући у виду судске одлуке достављене уз ревизију, ово спорно правно питање у овом случају је од значаја и са становишта уједначавања судске праксе.

Из наведених разлога, на основу члана 404. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији, у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем туженог бр. 052173 од 26.03.1993. године признато је тужиоцу право на старосну пензију почев од 01.01.1993. године. Тужени не исплаћује тужиоцу пензију од фебруара 1999. године. О обустави исплате пензије тужени није донео посебно решење, а о тужиочевом захтеву од 23.02.2009. године, којим је тражена исплата пензија, тужени није одлучивао. Вештачењем - налазом вештака од 19.10.2015. године утврђена је висина припадајућих неисплаћених пензија за сваки месец закључно са августом месецом 2015. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, узимајући у обзир и истакнути приговор застарелости тужиочевог потраживања, нижестепени судови

су делимично усвојили тужбени захтев - обавезали туженог да исплати тужиоцу пензију за сваки месец у периоду од јануара 2010. године до августа 2015. године са законском затезном каматом на сваки поједини новчани износ од његове доспелости до исплате. По налажењу судова, тужени је незаконито - супротно одредбама чланова 110. и 169. Закона о пензијском и инвалидском осигурању, обуставио исплату пензије и тако повредио тужиочево право на имовину, предвиђено чланом 1. Протокола 1. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода. Због тога нижестепени судови утврђују одговорност туженог за насталу обичну штету (умањење тужиочеве имовине), у смислу члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, и обавезу да је надокнади исплатом пуних износа неисплаћене пензије у означеном периоду јер по правилу о терету доказивања није доказао да је тужиоцу у истом периоду исплаћивана пензија по прописима Међународне администрације на Косову и Метохији.

Међутим, по налажењу Врховног касационог суда, основано се ревизијом туженог указује на погрешну примену материјалног права због које чињенично стање није у потпуности и правилно утврђено.

Одредбом члана 185. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да је одговорно лице дужно успоставити стање које је било пре него што је штета настала. Наведеном одредбом формулисано је основно начело одштетног права да накнада штете не може бити већа од настале штете. Ово начело, примењено у спору по захтеву тужиоца - лица са пребивалиштем на територији Косова и Метохије за исплату неисплаћених пензија, подразумева утврђивање и чињенице да ли су тужиоцу вршене исплате пензије по прописима које је донела Међународна администрација на Косову и Метохији (UNMIK), јер се тако исплаћени износи морају узети у обзир и за исте умањити новчани износи које тужилац потражује од туженог на име накнаде штете због незаконите обуставе исплате старосне пензије. Ова чињеница доказује се исправом коју издаје орган надлежан за исплату пензија на територији Косова и Метохије, а терет доказивања чињенице је на туженом у смислу члана 231. став 3. ЗПП. Одредбом члана 240. став 1. ЗПП прописано је да је странка дужна да сама поднесе исправу на коју се позива за доказ својих навода. Међутим, ставом 4. исте одредбе предвиђено је да ће суд, на предлог странке или по службеној дужности, прибавити исправу која се налази код државног и другог органа, организације или лица која су издала исправу у вршењу јавних овлашћења, ако странка сама не може да прибави ту исправу. Тужени је већ у одговору на тужбу указао да су новчани износи које је тужилац примао од Пензијске управе Косова од значаја за одлуку о висини тужбеног захтева, као и да није у могућности да се обрати надлежним органима на Косову ради регулисања исплате пензије. У таквој ситуацији, имајући у виду и садржину одредбе члана 240. став 3. ЗПП, судови су били дужни да од надлежног органа или организације која врши исплату пензија на Косову и Метохији прибаве исправу о томе да ли је тужиоцу признато право на пензију по наведеним прописима UNMIK-а, и ако јесте о висини извршених исплата у спорном периоду,

јер је та чињеница битна за правилну примену члана 185. став 1. Закона о облигационим односима.

Такође, одредбом члана 192. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да оштећени који је допринео да штета настане или буде већа него што би иначе била има право само на сразмерно смањену накнаду. Овом одредбом предвиђено је правило да је оштећени дужан предузети радње са циљем да смањи штету. Одредбом члана 2. тачка 3. и члана 2. тачка 4. Уредбе број 2001/35 о пензијама на Косову и исто нумерисаним одредбама Уредбе бр. 2005/20 о изменама и допунама Уредбе бр. 2001/35 о пензијама на Косову предвиђено је да основну пензију плаћа Пензиона администрација сваком лицу које има стално место боравка на Косову и које је навршило животну доб за пензионисање (65 година). Тужилац испуњава оба услова - има пребивалиште у Подујеву и рођен је 1937. године. У том контексту, ради правилне примене законске одредбе о подељеној одговорности, било је нужно утврдити и чињеницу да ли је тужилац подносио захтев за исплату основне пензије на Косову и Метохији, јер би на тај начин могао смањити штету коју трпи услед обуставе исплате пензије коју је, до фебруара 1999. године, примао од туженог.

Имајући изложено у виду, нижестепене пресуде су морале бити укинуте у делу којим је правноснажно усвојен тужбени захтев, и у том делу предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

У поновљеном суђењу првостепени суд ће утврдити да ли је тужилац, као лице које по прописима Међународне управе на Косову и Метохији испуњава све услове за право на основну пензију, подносио захтев за њену исплату и колико би му по том основу било исплаћено у спорном периоду од јануара 2010. до августа 2015. године, или му је исплаћено у случају да је такав захтев поднео и по том захтеву му било признато право на основну пензију. По утврђењу ових чињеница, првостепени суд ће правилном применом чланова 185. став 1. и 192. став 1. Закона о облигационим односима одлучити о праву тужиоца на накнаду материјалне штете настале обуставом исплате његове старосне пензије, признате решењем туженог, и њеној висини.

Сходно изложеном, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у другом ставу изреке.

**Председник већа - судија
Бранислава Апостоловић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић